

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2021. gada 6. oktobrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Savienības pilsonība – Savienības pilsoņu tiesības brīvi pārvietoties dalībvalstu teritorijā – LESD 21. pants – Direktīva 2004/38/EK – 4. un 5. pants – Pienākums ņemt līdzi personas apliecību vai pasi – Regula (EK) Nr. 562/2006 (Šengenas Robežu kodekss) – VI pielikums – Dalībvalsts jūras robežas šķērsošana uz izpriecu kuģa – Noteikumi par sodiem, ko piemēro par pārvietošanos starp dalībvalstīm bez personas apliecības vai pases – Naudas soda, ko nosaka pēc dienas likmes, krimināltiesiskais regulējums – Naudas soda aprēķināšana atkarībā no nodarījuma izdarītāja vidējiem mēneša ienākumiem – Samērīgums – Soda smagums salīdzinājumā ar pārkāpumu

Lietā C-35/20

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Korkein oikeus* (Augstākā tiesa, Somija) iesniedza ar 2020. gada 21. janvāra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2020. gada 24. janvārī, tiesvedībā

A,

piedaloties

Syyttäjä,

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs J. Regans [*E. Regan*], tiesneši M. Ilešičs [*M. Ilešič*], E. Juhāss [*E. Juhász*], K. Likurģs [*C. Lycourgos*] (referents) un I. Jarukaitis [*I. Jarukaitis*],

ģenerālvokāts: M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- A vārdā – *U. Väinänen, asianajaja*,
- Somijas valdības vārdā – *H. Leppo*, pārstāve,

* Tiesvedības valoda – somu.

- Vācijas valdības vārdā – *J. Möller* un *R. Kanitz*, pārstāvji,
 - Eiropas Komisijas vārdā – *E. Montaguti*, kā arī *G. Wils*, *J. Tomkin* un *I. Koskinen*, pārstāvji,
- noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2021. gada 3. jūnijā tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LESD 21. panta 1. punktu un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV 2004, L 158, 77. lpp.), 4. panta 1. punktu, 5. panta 1. punktu un 27. panta 2. punktu, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 562/2006 (2006. gada 15. marts), ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss) (OV 2006, L 105, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 610/2013 (2013. gada 26. jūnijs) (OV 2013, L 182, 1. lpp.), 21. pantu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar kriminālprocesu, kas ierosināts pret A par to, ka viņš šķērsoja Somijas valsts robežu uz izpriecu kuģa bez personas apliecības vai pases.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2004/38

- 3 Atbilstoši Direktīvas 2004/38 1., 7. un 31. apsvērumam:
 - “(1) Savienības pilsonība ikvienam Savienības pilsonim nodrošina primāras un individuālas tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ievērojot Līgumā noteiktos ierobežojumus un nosacījumus, kā arī tā īstenošanai noteiktos pasākumus.
 - [..]
 - (7) Būtu skaidri jādefinē formalitātes, kas saistītas ar Savienības pilsoņu brīvu pārvietošanos dalībvalstu teritorijā, neskarot noteikumus, ko piemēro valstu robežkontrolei.
 - [..]
 - (31) Šajā direktīvā ir ievērotas pamattiesības un brīvības, un principi, kas jo īpaši ir atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā. [..]”

4 Šīs direktīvas 1. pantā “Priekšmets” ir paredzēts:

“Šajā direktīvā ir noteikti:

- a) nosacījumi, kas reglamentē Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu īstenotās tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā;
- b) Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesības pastāvīgi uzturēties dalībvalstu teritorijā;
- c) ierobežojumi, kas noteikti a) un b) apakšpunktā paredzētajām tiesībām sabiedriskās kārtības, valsts drošības un sabiedrības veselības apsvērumu dēļ.”

5 Minētās direktīvas 3. panta “Saņēmēji” 1. punktā ir noteikts:

“Šo direktīvu piemēro visiem Savienības pilsoņiem, kas pārceļas uz dzīvi vai uzturas dalībvalstī, kurai tie nav valstiski piederīgi, un uz viņu ģimenes locekļiem atbilstīgi 2. panta 2. punkta definīcijai, kuri tos pavada vai pārceļas kopā ar tiem.”

6 Šīs pašas direktīvas 4. pantā “Izceļošanas tiesības” ir paredzēts:

“1. Neskarot noteikumus par ceļošanas dokumentiem, ko piemēro valstu robežkontrolei, visiem Savienības pilsoņiem ar derīgu personas apliecību vai pasi un viņu ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts pilsoņi un kam ir derīga pase, ir tiesības izceļot no dalībvalsts teritorijas, lai ceļotu uz citu dalībvalsti.

[..]

3. Dalībvalstis saskaņā ar saviem tiesību aktiem izsniedz saviem valstspiederīgajiem personas apliecību vai pasi, kurā norādīta to valstiskā piederība, un atjauno šos dokumentus.

[..]”

7 Direktīvas 2004/38 5. pants “Ieceļošanas tiesības” ir izteikts šādi:

“1. Neskarot noteikumus par ceļošanas dokumentiem, ko piemēro valstu robežkontrolei, dalībvalstis atļauj ieceļot savā teritorijā Savienības pilsoņiem, kam ir derīga personas apliecība vai pase, un viņu ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie, atļauj ieceļot savā teritorijā, ja tiem ir derīga pase.

[..]

4. Ja Savienības pilsonim vai ģimenes loceklim, kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgais, nav vajadzīgo ceļošanas dokumentu vai attiecīgā gadījumā nav vajadzīgo vīzu, attiecīgā dalībvalsts pirms šo personu nosūtīšanas atpakaļ sniedz tām visas pienācīgās iespējas iegūt vajadzīgos dokumentus vai nogādāt tām šos dokumentus pienācīgā laikā, vai citādi apstiprināt vai pierādīt, ka tām ir brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības.

5. Dalībvalsts drīkst pieprasīt, lai attiecīgā persona paziņo par savu uzturēšanos tās teritorijā saprātīgā un nediskriminējošā laikā. Ja nav izpildīta šī prasība, pret attiecīgo personu var vērst samērīgas un nediskriminējošas sankcijas.”

8 Šīs direktīvas 27. panta “Vispārīgi principi” 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Ievērojot šīs nodaļas noteikumus, dalībvalstis neatkarīgi no valstiskās piederības drīkst ierobežot Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu pārvietošanās un uzturēšanās brīvību sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumu dēļ. Šādus apsvērumus neizmanto ekonomiskos nolūkos.

2. Pasākumi, ko veic sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumu dēļ, atbilst proporcionalitātes principam un pamatojas tikai uz attiecīgā indivīda personisko darbību. [..]

[..]”

9 Atbilstoši minētās direktīvas 36. pantam “Sankcijas”:

“Dalībvalstis var pieņemt noteikumus par sankcijām, ko piemēro, ja tiek pārkāptas valsts tiesību normas, kas pieņemtas šīs direktīvas īstenošanai, un veic pasākumus, kas vajadzīgi to piemērošanai. Noteiktās sankcijas ir efektīvas un samērīgas. [..]”

Regula Nr. 562/2006

10 Regulas Nr. 562/2006 1. pantā “Priekšmets un principi” bija noteikts:

“Šī regula paredz, ka neveic to personu robežkontroli, kuras šķērso iekšējās robežas starp Eiropas Savienības dalībvalstīm.

Tajā ir ietverti noteikumi par to personu robežkontroli, kuras šķērso Eiropas Savienības dalībvalstu ārējās robežas.”

11 Šīs regulas 2. pantā “Definīcijas” bija paredzēts:

“Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

1) “iekšējās robežas” ir:

- a) dalībvalstu kopīgas sauszemes robežas, tostarp upju un ezeru robežas,
- b) iekšējiem reisiem paredzētas dalībvalstu lidostas,
- c) dalībvalstu jūras, upju un ezeru ostas, ko izmanto regulārai iekšējai prāmju satiksmei;

2) “ārējās robežas” ir dalībvalstu sauszemes, arī upju un ezeru robežas, jūras robežas un lidostas, upju ostas, jūras ostas un ezeru ostas, ar nosacījumu, ka tās nav iekšējās robežas;

[..]”

12 Minētās regulas 4. pantā “Ārējo robežu šķērsošana” bija noteikts:

“1. Ārējās robežas var šķērsot tikai robežšķērsošanas vietās un noteiktā darbalaikā. Robežšķērsošanas vietās, kas nav atvērtas visu diennakti, darbalaiks ir skaidri norādīts.

[..]

2. Atkāpjoties no 1. punkta, izņēmumus no pienākuma ārējās robežas šķērsot vienīgi robežšķērsošanas vietās un noteiktā darba laikā var pieļaut šādos gadījumos:

[..]

c) saskaņā ar īpašiem noteikumiem, kas izklāstīti 18. un 19. pantā saistībā ar VI un VII pielikumu.

[..”

13 Saskaņā ar Regulas Nr. 562/2006 7. pantu “Personu robežpārbaudes”:

“1. Robežsargi pie ārējām robežām pārbauda pārvietošanos pār robežu. [..]

[..]

2. Visām personām veic minimālo pārbaudi, lai, pamatojoties uz uzrādītajiem ceļošanas dokumentiem, noskaidrotu viņu identitāti. Šādā minimālajā pārbaudē ātri un lietišķi, vajadzības gadījumā, izmantojot tehniskus līdzekļus un attiecīgās datubāzēs pārbaudot informāciju par nozagtiem, nelikumīgi piesavinātiem un pazaudētiem dokumentiem, kā arī dokumentiem, kas zaudējuši spēku, pārbauda to dokumentu derīgumu, kuri ļauj to likumīgajam turētājam šķērsot robežu, kā arī pārliecinās, ka tiem nav viltojuma pazīmju.

[..]

6. Personām, kas izmanto tiesības brīvi pārvietoties saskaņā ar Savienības tiesībām, veic pārbaudes saskaņā ar Direktīvu [2004/38].

[..”

14 Šīs regulas 18. pantā “Īpaši noteikumi attiecībā uz dažādu tipu robežām un dažādiem transportlīdzekļu veidiem, ko izmanto ārējo robežu šķērsošanai” bija noteikts:

“Šīs regulas VI pielikumā izklāstītie īpašie noteikumi attiecas uz pārbaudēm pie dažādu tipu robežām un attiecībā uz dažādiem transportlīdzekļiem, ko izmanto robežu šķērsošanai.

Minētajos īpašajos noteikumos var būt paredzētas atkāpes no 4. un 5. panta un no 7. līdz 13. pantam.”

15 Minētās regulas 20. pantā “Iekšējo robežu šķērsošana” bija paredzēts:

“Iekšējās robežas var šķērsot jebkurā vietā, un personām – neatkarīgi no viņu valstspiederības – nepiemēro robežpārbaudes.”

16 Šīs pašas regulas 21. pantā “Pārbaudes iekšzemē” bija noteikts:

“Robežkontroles atcelšana pie iekšējām robežām neietekmē:

a) policijas pilnvaras, ko īsteno kompetentas dalībvalstu iestādes saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem, ja vien pilnvaru īstenošana iedarbības ziņā nav līdzvērtīga robežpārbaudēm; tas attiecas arī uz pierobežas teritorijām. Policijas pilnvaru īstenošanu pirmā teikuma nozīmē jo īpaši nedrīkst uzskatīt par līdzvērtīgu robežpārbaudēm, ja policijas veiktie pasākumi:

i) par mērķi neizvirza robežkontroli;

- ii) balstās uz vispārēju policijas informāciju un pieredzi attiecībā uz iespējamiem sabiedriskās drošības apdraudējumiem un konkrēti ir paredzēti pārrobežu noziedzības apkarošanai;
 - iii) ir izstrādāti un veikti tā, ka tie noteikti atšķiras no sistemātiskajām personu pārbaudēm pie ārējām robežām;
 - iv) tiek veikti izlases kārtībā;
- b) personu drošības pārbaudes ostās un lidostās, ko veic kompetentas iestādes saskaņā ar katras dalībvalsts tiesību aktiem, kā arī ostu, lidostu un pārvadātāju veiktas drošības pārbaudes, ja tās veic arī personām, kas ceļo pa dalībvalsts teritoriju;
- c) iespēju dalībvalstīm tiesību aktos paredzēt pienākumu, ka personai ir jābūt personas dokumentiem vai tie jānēsā līdzi;
- [..].”
- 17 Regulas Nr. 562/2006 VI pielikumā “Īpaši noteikumi attiecībā uz dažādu tipu robežām un dažādiem transportlīdzekļu veidiem, ko izmanto dalībvalstu ārējo robežu šķērsošanai” bija iekļauta iedaļa “Izklaides kuģošana”, kas bija formulēta šādi:

“3.2.5. Atkāpjoties no 4. un 7. panta, personām uz izklaides kuģiem, kas ienāk no ostas kādā dalībvalstī vai iziet uz tādu ostu, neveic robežpārbaudes, un tie var ienākt ostās, kas nav robežšķērsošanas vietas.

Saskaņā ar nelikumīgās imigrācijas draudu novērtējumu, jo īpaši, ja attiecīgās dalībvalsts teritorijas tiešā tuvumā ir trešās valsts piekraste, tomēr veic tādu personu pārbaudes un/vai izklaides kuģu pārmeklēšanu.

[..]

3.2.7. Veicot pārbaudes, iesniedz dokumentu ar visiem kuģa tehniskiem parametriem un to personu vārdiem, kuras atrodas uz kuģa. Vienu dokumenta eksemplāru nodod ienākšanas un iziešanas ostas iestādēm. Kamēr kuģis uzturas vienas dalībvalsts teritoriālajos ūdeņos, šā saraksta eksemplāru pievieno kuģa dokumentiem.”

- 18 Šī regula, kas bija piemērojama pamatlietas faktu norises laikā, ir atcelta un aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/399 (2016. gada 9. marts) par Savienības Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss) (OV 2016, L 77, 1. lpp.).

Somijas tiesības

Tiesiskais regulējums par ceļošanas dokumentiem

- 19 *Passilaki* (671/2006) (Likums par pasēm (671/2006)) 1. pantā ir paredzēts:

“Somijas pilsoņiem ir tiesības izceļot no valsts saskaņā ar šajā likumā paredzētajiem noteikumiem.

Somijas pilsoņiem nevar liegt ieceļot valsts teritorijā.”

20 Likuma par pasēm 2. pantā ir noteikts:

“Somijas pilsoņiem ir tiesības izceļot un ieceļot teritorijā ar pasi, ievērojot šajā likumā, Savienības tiesībās vai Somijai saistošā starptautiskā nolīgumā paredzētus izņēmumus. Uz Islandi, Norvēģiju, Zviedriju un Dāniju Somijas pilsoņi var doties bez pases. Ministru padome izdod noteikumus, kuros nosaka pārējās valstis, uz kurām Somijas pilsoņi var ceļot, kā ceļošanas dokumentu izmantojot nevis pasi, bet personas apliecību [..].”

21 Saskaņā ar Likuma par pasēm 28. panta pirmajā daļā noteikto:

“Ja Somijas pilsonim ceļošanas laikā ir jābūt pasei vai personas apliecībai, viņam, izceļojot no valsts un ieceļojot valstī, ir jāuzrāda šis dokuments robežuzraudzības iestādei, ja tā to pieprasa.”

22 *Valtioneuvoston asetus matkustusoikeuden osoittamisesta eräissä tapauksissa (660/2013)* (Ministru padomes Noteikumi par kārtību, kādā pierāda tiesības ceļot atsevišķos gadījumos (660/2013)) 1. pantā ir noteikts:

“Somijas pilsoņi, par ceļošanas dokumentu pases vietā izmantojot personas apliecību, no Somijas ir tiesīgi ceļot uz šādām valstīm [..]: Nīderlande, Beļģija, Bulgārija, Spānija, Īrija, Apvienotā Karaliste, Itālija, Austrija, Grieķija, Horvātija, Kipra, Latvija, Lihtenšteina, Lietuva, Luksemburga, Malta, Portugāle, Polija, Francija, Rumānija, Vācija, Sanmarīno, Slovākija, Slovēnija, Šveice, Čehijas Republika, Ungārija un Igaunija.”

Kriminālkodekss

23 *Rikoslaki (39/1889)* (Kriminālkodekss (39/1889)) 17. nodaļas “Noziedzīgi nodarījumi pret sabiedrisko kārtību” 7. pantā “Robežšķērsošanas noteikumu pārkāpums” ir noteikts:

“Personu, kura

1) šķērso vai mēģina šķērsot Somijas robežu bez ceļošanas dokumenta, vīzas, uzturēšanās atļaujas vai cita derīgam ceļošanas dokumentam pielīdzināma dokumenta vai ārpus atļautas ieceļošanas vai izceļošanas vietas, vai pārkāpjot normatīvajos aktos paredzētu aizliegumu, izņemot ieceļošanas aizliegumu,

[..]

soda par robežšķērsošanas noteikumu pārkāpumu ar naudas sodu vai brīvības atņemšanu līdz vienam gadam.”

24 Šī kodeksa šīs pašas 17. nodaļas 7.a pantā “Maznozīmīgs robežšķērsošanas noteikumu pārkāpums” ir paredzēts:

“Par maznozīmīgu robežšķērsošanas noteikumu pārkāpumu tā izdarītāju soda ar naudas sodu, ja, ņemot vērā nelikumīgās uzturēšanās vai pārvietošanās īso ilgumu, aizliegtās rīcības raksturu vai citus nodarījuma apstākļus, robežšķērsošanas noteikumu pārkāpums kopumā ir atzīstams par maznozīmīgu.”

25 Saskaņā ar Kriminālkodeksa 2.a nodaļas 1. panta pirmo daļu:

“Naudas sodu uzliek atbilstoši dienas likmei, minimāli vienas dienas likmes un maksimāli 120 dienas likmju apmērā.”

26 Kriminālkodeksa šīs pašas 2.a nodaļas 2. pantā ir noteikts:

“Naudas soda dienas likmes apmēru nosaka saprātīgi, ņemot vērā nodarījuma izdarītāja maksātspēju.

Naudas soda dienas likmes apmērs uzskatāms par saprātīgu, ja tas atbilst nodarījuma izdarītāja vidējo mēneša ienākumu sešdesmitajai daļai, atskaitot nodokļus un nodevas, kas noteiktas Ministru padomes noteikumos, kā arī fiksētu summu, kas atbilst ikdienas iztikas izdevumiem. Ja nodarījuma izdarītājam ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, naudas soda dienas likmes apmēru var samazināt.

Par minēto mēneša ienākumu aprēķina bāzi tiek ņemti pēdējās nodokļu uzlikšanas datos norādītie nodarījuma izdarītāja ienākumi. Ja nodarījuma izdarītāja ienākumus nevar pietiekami ticami noskaidrot, pamatojoties uz nodokļu uzlikšanas datiem, vai arī tie ir ievērojami mainījušies laikā kopš pēdējās nodokļu uzlikšanas, tos var noteikt, pamatojoties uz citiem pieejamiem dokumentiem.

[..]

Ministru padome izdod noteikumus, kuros precīzāk reglamentē vidējo mēneša ienākumu aprēķinu, veidu, kādā tiek noapaļots naudas soda dienas likmes apmērs, fiksēto apmēru, kas atbilst ikdienas iztikas izdevumiem, uzturlīdzekļu maksāšanas pienākuma ņemšanu vērā, kā arī minimālo naudas soda dienas likmes apmēru.”

27 *Valtioneuvoston asetukset päiväsakon rahamäärästä (609/1999)* (Ministru padomes Noteikumi par naudas soda dienas likmes apmēru (609/1999)) 5. pantā ir noteikts:

“Naudas soda dienas likmes apmērs nevar būt mazāks par 6 EUR.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

28 2015. gada 25. augustā A, Somijas valstspiederīgais, devās izbraucienā turp un atpakaļ no Somijas uz Igauniju ar izpriecu kuģi. Šā ceļojuma izbraukšanas vieta, kā arī atgriešanās vieta atradās Somijā. Šā ceļojuma laikā A šķērsoja starptautisko jūras zonu starp divām dalībvalstīm.

29 Lai gan A bija derīga Somijas pase, ceļojuma laikā viņam šīs pases nebija līdzī. Līdz ar to, kad tika veikta robežpārbaude Helsinkos atgriešanās brīdī, A nevarēja uzrādīt nedz šo pasi, nedz kādu citu ceļošanas dokumentu. Tomēr A identitāti varēja noskaidrot, pamatojoties uz viņa līdzpaņemto autovadītāja apliecību.

30 *Syyttäjä* (prokurors, Somija) pret A sāka kriminālprocesu *Helsingin käräjäoikeus* (Helsinku pirmās instances tiesa, Somija) par maznozīmīgu robežšķērsošanas noteikumu pārkāpumu.

31 Ar 2016. gada 5. decembra nolēmumu *Helsingin käräjäoikeus* (Helsinku pirmās instances tiesa) konstatēja, ka A, šķērsojot Somijas robežu bez ceļošanas dokumenta, ir izdarījis pārkāpumu, un precizēja, ka apstāklim, ka ieinteresētajai personai bija derīga pase, šajā ziņā nav nozīmes.

32 Šī tiesa tomēr nenoteica sodu, uzskatot, ka pārkāpums ir maznozīmīgs un ka naudas soda piespriešanas gadījumā tā apmērs, kas aprēķināts atbilstoši naudas soda, kuru nosaka pēc dienas likmes, krimināltiesiskajam regulējumam, ņemot vērā A vidējos mēneša ienākumus, būtu pārmērīgs.

33 Prokurors iesniedza apelācijas sūdzību par šo nolēmumu *Helsingin hovioikeus* (Helsinku apelācijas tiesa, Somija). Savukārt A par šo pašu nolēmumu iesniedza pretapelācijas sūdzību.

- 34 Ar 2018. gada 15. jūnija spriedumu *Helsingin hovioikeus* (Helsinku apelācijas tiesa), vienlaikus konstatējot, ka ir pienācīgi pierādīts, ka Somijas robežas šķērsošanas brīdī A nebija ceļošanas dokumentu, viņu attaisnoja. Proti, šī tiesa uzskatīja, ka šajā lietā nebija maznozīmīga robežšķērsošanas noteikumu pārkāpuma.
- 35 Prokurors pārsūdzēja šo spriedumu *Korkein oikeus* (Augstākā tiesa, Somija).
- 36 Šī tiesa uzskata, ka lieta ir jāskata no Savienības tiesību skatpunkta.
- 37 Tā atgādina, ka 1999. gada 21. septembra sprieduma *Wijsenbeek* (C-378/97, EU:C:1999:439) 45. punktā Tiesa ir nospriedusi, ka šīs tiesības neliedz dalībvalstij noteikt, ka personai ir pienākums pierādīt savu valstspiederību brīdī, kad tā ieceļo šīs dalībvalsts teritorijā, par šā pienākuma neizpildi paredzot kriminālsodus, ar nosacījumu, ka šāds sods ir pielīdzināms sodiem, kas par līdzīgiem nodarījumiem tiek piemēroti valsts iekšienē, un ka tas ir samērīgs.
- 38 Tomēr iesniedzējtiesa jautā, vai šī judikatūra joprojām ir piemērojama, ņemot vērā pēc šī sprieduma izdarītos grozījumus Savienības tiesībās.
- 39 Proti, lai gan no Šengenas Robežu kodeksa patiešām izriet, ka ikviena dalībvalsts var paredzēt pienākumu, ka Savienības pilsoņiem ir jābūt derīgiem ceļošanas dokumentiem, iesniedzējtiesa jautā, vai un – apstiprinošas atbildes gadījumā – kādos apstākļos par šī pienākuma neizpildi var piemērot sodu, jo nevar izslēgt, ka sankcijas piemērošana aizskar LESD 21. panta 1. punktā paredzētās tiesības uz brīvu pārvietošanos.
- 40 Lai noskaidrotu, vai šīs tiesības ir aizskartas, esot jāņem vērā Direktīvas 2004/38 4. un 5. pants un Regulas Nr. 562/2006 21. pants, jo šī regula veidoja Šengenas Robežu kodeksu, kas ir piemērojams pamatlietā.
- 41 Tāpat, ņemot vērā Regulas Nr. 562/2006 2., 4., 7., 20. un 21. pantu, kā arī tās VI pielikuma 3.2.5. punktu, esot arī jāprecizē, vai ir nozīme tam, ka attiecīgā Savienības pilsoņa pārvietošanās no vienas dalībvalsts uz otru ar izpriecu kuģi ir notikusi, šķērsojot starptautisku jūras zonu.
- 42 Turklāt, pieņemot, ka Savienības tiesībām nav pretrunā pienākums ņemt līdzi kādu citu derīgu ceļošanas dokumentu, par šā pienākuma neizpildi uzliekot sodu, iesniedzējtiesa jautā arī par to, vai tāds naudas soda dienas likmju tiesiskais regulējums, kāds ir paredzēts Kriminālkodeksā, atbilst samērīguma principam.
- 43 Iesniedzējtiesa norāda, ka 2014. gadā vidējais naudas soda vienas dienas likmes apmērs bija 16,70 EUR no vidējiem mēneša neto ienākumiem 1257 EUR apmērā. Turklāt tā precizē, ka tāds robežu šķērsošanas noteikumu pārkāpums kā pamatlietā parasti tiek sodīts ar 15 naudas soda dienas likmēm.
- 44 Taču, ņemot vērā A vidējos mēneša ienākumus, naudas soda vienas dienas likmes apmērs viņa gadījumā sasniegtu 6350 EUR, līdz ar to kopējais viņam piemērojamais naudas soda apmērs būtu 95 250 EUR. Šāda summa esot izskaidrojama ar to, ka, lai gan pamatlietā piemērojamajā tiesiskajā regulējumā naudas soda dienas likmei ir noteikts minimālais apmērs 6 EUR, tajā savukārt nav paredzēts nekāds šādas summas maksimālais apmērs.

45 Šādos apstākļos *Korkein oikeus* (Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai ar Savienības tiesībām, it īpaši Direktīvas [2004/38] 4. panta 1. punktu, Regulas [Nr. 562/2006] 21. pantu vai ar Savienības pilsoņu tiesībām brīvi pārvietoties Savienības teritorijā netiek pieļauta tādas valsts tiesību normas piemērošana, ar ko personai (neatkarīgi no tā, vai tā ir Savienības pilsonis) ir noteikts pienākums līdzīgti ņemt derīgu pasi vai kādu citu derīgu ceļošanas dokumentu, kad tā ar atpūtas kuģi, šķērsojot starptautiskos ūdeņus, ceļo no vienas dalībvalsts uz citu, neieklūstot trešās valsts teritorijā, pretējā gadījumā paredzot sodu?”
- 2) Vai ar Savienības tiesībām, it īpaši Direktīvas [2004/38] 5. panta 1. punktu, Regulas [Nr. 562/2006] 21. pantu vai ar Savienības pilsoņu tiesībām brīvi pārvietoties Savienības teritorijā netiek pieļauta tādas valsts tiesību normas piemērošana, ar ko personai (neatkarīgi no tā, vai tā ir Savienības pilsonis) ir noteikts pienākums līdzīgti ņemt derīgu pasi vai kādu citu derīgu ceļošanas dokumentu, kad tā ar atpūtas kuģi ieceļo attiecīgajā dalībvalstī no citas dalībvalsts, šķērsojot starptautiskos ūdeņus, neieklūstot trešās valsts teritorijā, pretējā gadījumā paredzot sodu?”
- 3) Ja no Savienības tiesībām neizriet nekāds ierobežojums pirmā un otrā jautājuma izpratnē: vai sankcija, kas Somijā parasti tiek piemērota dienas likmju apmērā par Somijas valsts robežas šķērsošanu bez derīga ceļošanas dokumenta, ir saderīga ar samērīguma principu, kas izriet no Direktīvas [2004/38] 27. panta 2. punkta?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 46 Ar LESD 267. pantu iedibinātās sadarbības procedūrā starp valstu tiesām un Tiesu tai ir jāsniedz valsts tiesai lietderīga atbilde, kas ļautu tai izlemt tās izskatīšanā esošo lietu. Šajā nolūkā Tiesai vajadzības gadījumā ir jāpārformulē tai uzdotie jautājumi. Šajā ziņā no visa valsts tiesas iesniegtās informācijas kopuma ir jāizdala Savienības tiesību elementi, kuriem, ņemot vērā strīda priekšmetu, ir nepieciešama interpretācija (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 29. aprīlis, *Granarolo*, C-617/19, EU:C:2021:338, 32. un 33. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 47 Šajā gadījumā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka pamatlieta attiecas uz ceļojumu starp Somiju un Igauniju, ko Somijas pilsonis veic uz izpriecu kuģa ar izbraukšanas un atgriešanās vietām Somijā un šķērso starptautisku jūras zonu. No šī lēmuma arī izriet, ka pret ieinteresēto personu tiek veikta kriminālvajāšana par Somijas tiesiskā regulējuma neievērošanu, saskaņā ar kuru Somijas pilsoņiem, ceļojot starp Somiju un citām dalībvalstīm, tostarp Igaunijas Republiku, ir jāņem līdzīgti personas apliecība vai pase.
- 48 Šādos apstākļos ir jāuzskata, ka ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, pirmkārt, vai Savienības pilsoņu tiesības brīvi pārvietoties, kas ir paredzētas LESD 21. panta 1. punktā un precizētas Direktīvā 2004/38, ņemot vērā Regulā Nr. 562/2006 paredzētos noteikumus par robežu šķērsošanu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tās nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru dalībvalsts, paredzot kriminālsodus, uzliek pienākumu saviem pilsoņiem ņemt līdzīgti personas apliecību vai pasi, kad viņi dodas ceļojumā uz citu dalībvalsti, un, otrkārt, vai šajā ziņā nozīme ir tam, ka šāds ceļojums notiek uz izpriecu kuģa, šķērsojot starptautisku jūras zonu.

- 49 Saskaņā ar LESD 21. panta 1. punktu ikvienam Savienības pilsonim ir tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstīs, ievērojot Līgumos noteiktos ierobežojumus un nosacījumus, kā arī to īstenošanai paredzētos pasākumus.
- 50 Kā noteikts Direktīvas 2004/38 1. pantā, tās mērķis tostarp ir paredzēt šo tiesību īstenošanas nosacījumus, kā arī to ierobežojumus.
- 51 Šīs direktīvas 4. panta 1. punktā ir tieši paredzēts, ka, neskarot noteikumus par ceļošanas dokumentiem, ko piemēro valstu robežkontrolei, visiem Savienības pilsoņiem ar derīgu personas apliecību vai pasi ir tiesības izceļot no dalībvalsts teritorijas, lai ceļotu uz citu dalībvalsti.
- 52 Kā secinājumu 54.–57. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, no šajā tiesību normā ietvertās frāzes “ar derīgu personas apliecību vai pasi” izriet, ka dalībvalsts pilsoņu tiesību doties uz citu dalībvalsti īstenošana ir atkarīga no nosacījuma, ka viņiem ir līdzīgs derīga personas apliecība vai pase.
- 53 Tādējādi, lai gan dalībvalstīm saskaņā ar Direktīvas 2004/38 4. panta 3. punktu ir jāizsniedz saviem pilsoņiem vai jāatjauno personas apliecība vai pase, Savienības likumdevējs, saskaņā ar šīs direktīvas 4. panta 1. punktu pakļaujot Savienības pilsoņa tiesības doties uz citu dalībvalsti nosacījumam, ka viņam ir līdzīgs šāds dokuments, ir vēlējies definēt ar brīvu pārvietošanos saistītu formalitāti minētās direktīvas 7. apsvēruma izpratnē. Kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 58. punktā, šīs formalitātes mērķis ir atvieglot tiesību uz brīvu pārvietošanos īstenošanu, garantējot, ka ikviena persona, kurai ir šīs tiesības, bez grūtībām tiktu identificēta kā tāda iespējamā pārbaudē (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1999. gada 21. septembris, *Wijsenbeek*, C-378/97, EU:C:1999:439, 43. punkts, kā arī 2005. gada 17. februāris, *Oulane*, C-215/03, EU:C:2005:95, 21. un 22. punkts).
- 54 Šis nosacījums, kas ir saistīts ar tiesību uz brīvu pārvietošanos īstenošanu, saskaņā ar Direktīvas 2004/38 3. panta 1. punktu ir piemērojams visiem Savienības pilsoņiem, kas pārceļas uz dzīvi dalībvalstī, kurai tie nav valstiski piederīgi.
- 55 No tā izriet, ka dalībvalsts, kas nosaka pienākumu saviem pilsoņiem ņemt līdzīgu personas apliecību vai pasi, kad tie šķērso valsts robežu, lai dotos uz citu dalībvalsti, tādējādi veicina tādas formalitātes ievērošanu, kas saskaņā ar Direktīvu 2004/38 papildina tiesību uz brīvu pārvietošanos īstenošanu. Tādējādi šāda valsts tiesību norma ietilpst šīs direktīvas īstenošanā.
- 56 Saskaņā ar minētās direktīvas 36. pantu katrai dalībvalstij ir pilnvaras pieņemt noteikumus par sankcijām, ko piemēro, ja tiek pārkāptas valsts tiesību normas, kas pieņemtas tās īstenošanai.
- 57 Ja nav veikta šo sankciju saskaņošana, dalībvalstu kompetencē ir izvēlēties sankcijas, ko tās uzskata par piemērotām, ja vien tās īsteno šo kompetenci, ievērojot Savienības tiesības un to vispārējos principus (pēc analogijas skat. spriedumu, 2021. gada 11. februāris, K. M. (Kuģa kapteinim noteiktas sankcijas), C-77/20, EU:C:2021:112, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 58 Līdz ar to Savienības tiesībās to pašreizējā stāvoklī, neraugoties uz izmaiņām, kas uz tām attiecas kopš 1999. gada 21. septembra sprieduma *Wijsenbeek* (C-378/97, EU:C:1999:439) pasludināšanas, joprojām ir saglabāta dalībvalstu autonomija attiecībā uz sankcijām, kas var tikt piemērotas Savienības pilsonim, kurš neievēro ar brīvas pārvietošanās tiesību īstenošanu saistītu formalitāti. Kā Tiesa ir norādījusi minētā sprieduma 45. punktā, šādā gadījumā dalībvalstis var paredzēt kriminālsodus ar nosacījumu, ka ar tiem tiek tostarp ievērots samērīguma princips. Šis princips

- tagad ir nostiprināts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 49. panta 3. punktā, saskaņā ar kuru sodu smagums nedrīkst būt nesamērīgs ar noziedzīgā nodarījuma smagumu.
- 59 Papildus ir jāatgādina, ka ar valsts krimināltiesību aktu normām nevar tikt diskriminētas personas, kurām Savienības tiesībās ir paredzētas tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi, vai arī tikt ierobežotas Savienības tiesību aktos paredzētās pamatbrīvības (spriedums, 2020. gada 19. novembris, ZW, C-454/19, EU:C:2020:947, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 60 Tāda pienākuma likumību ņemt līdzi derīgu personas apliecību vai pasi, ko dalībvalsts, paredzot kriminālsodu, nosaka saviem pilsoņiem, kad tie šķērso valsts robežu, lai dotos uz citu dalībvalsti, ja ir ievēroti Savienības tiesību vispārējie principi, neatspēko Direktīvas 2004/38 4. panta 1. punktā ietvertais precizējums, saskaņā ar kuru šī tiesību norma “neska[r] noteikumus par ceļošanas dokumentiem, ko piemēro valstu robežkontrolei”.
- 61 Protams, no šī precizējuma izriet, ka ir pilnībā jāpiemēro jebkurš noteikums par valsts robežkontroli, kāds ir ietverts Regulas Nr. 562/2006 20. pantā, kurā ir paredzēta šīs kontroles atcelšana Šengenas zonas iekšējām robežām. Līdz ar to šo robežu šķērsošanā pārbaude principā nevar tikt veikta.
- 62 Tomēr robežkontroles atcelšana pie iekšējām robežām neietekmē Regulas Nr. 562/2006 21. pantā paredzēto dalībvalstu iespēju veikt identitātes pārbaudes iekšzemē un šajā nolūkā paredzēt pienākumu, ka personai ir jābūt personas dokumentiem vai tie jānēsā līdzi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2012. gada 19. jūlijs, *Adil*, C-278/12 PPU, EU:C:2012:508, 63. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 63 Turklāt, lai gan Regulas Nr. 562/2006 VI pielikuma 3.2.5. punkta pirmajā daļā ir paredzēts noteikums, saskaņā ar kuru uz personām, kuras atrodas uz izpriecu kuģa, kas ienāk no ostas kādā dalībvalstī vai iziet uz tādu ostu un kas šķērso Šengenas zonas ārējo robežu, neattiecas identitātes pārbaude, šī paša punkta otrajā daļā ir paredzēts izņēmums no šī noteikuma – izņēmums, saskaņā ar kuru šīs personas tomēr var tikt pakļautas pārbaudēm “saskaņā ar nelikumīgās imigrācijas draudu novērtējumu”.
- 64 Ņemot vērā dalībvalstīm šādi piešķirtās pilnvaras dažādās Regulā Nr. 562/2006 precizētās situācijās pārbaudīt personu identitāti, ir jāuzskata, ka dalībvalsts nepārkāpj tiesības uz brīvu pārvietošanos, ja tā uzliek pienākumu, paredzot sankcijas, vajadzības gadījumā – kriminālsodus, vienlaikus preventīvus un atbilstošus Savienības tiesību vispārējiem principiem, saviem pilsoņiem ņemt līdzi savu personas apliecību vai pasi, kad viņi izbrauc no valsts teritorijas, lai dotos uz kādu citu dalībvalsti ar jebkādu transportlīdzekli un pa jebkādu maršrutu. Proti, šāds pienākums garantē, ka šie valstspiederīgie var pierādīt savu identitāti, pilsonību un līdz ar to Savienības pilsoņa statusu, ja rodas kāda no minētajām Regulā Nr. 562/2006 paredzētajām situācijām un rodas pamats pārbaudei.
- 65 Līdz ar to uz pirmo uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Savienības pilsoņu tiesības uz brīvu pārvietošanos, kas ir paredzētas LESD 21. pantā un precizētas Direktīvā 2004/38, ņemot vērā Regulā Nr. 562/2006 paredzētos noteikumus par robežu šķērsošanu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tām nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru dalībvalsts, paredzot kriminālsodus, uzliek pienākumu saviem pilsoņiem ņemt līdzi derīgu personas apliecību vai pasi,

kad viņi ar jebkādu transportlīdzekli un pa jebkādu maršrutu ceļo uz citu dalībvalsti, ar nosacījumu, ka noteikumi par šīm sankcijām atbilst Savienības tiesību vispārējiem principiem, tostarp samērīguma un nediskriminācijas principiem.

Par otro jautājumu

- 66 Ņemot vērā šī sprieduma 47. punktā izklāstītos elementus, otrā jautājuma mērķis būtībā ir noskaidrot, pirmkārt, vai Savienības pilsoņu tiesības brīvi pārvietoties, kas ir paredzētas LESD 21. panta 1. punktā un precizētas Direktīvā 2004/38, ņemot vērā Regulā Nr. 562/2006 paredzētos noteikumus par robežu šķērsošanu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tām ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru dalībvalsts, paredzot kriminālsodus, uzliek pienākumu saviem pilsoņiem ņemt līdzi derīgu personas apliecību vai pasi, kad viņi ieceļo tās teritorijā no citas dalībvalsts, un, otrkārt, vai šajā ziņā ir nozīme tam, ka ceļojums notiek uz izpriecu kuģa un tiek šķērsota starptautiskā jūras zona.
- 67 Vispirms ir jānorāda, ka Direktīvā 2004/38 nav paredzēta situācija, kurā Savienības pilsonis, ierodoties no citas dalībvalsts, šķērso tās dalībvalsts robežu, kuras pilsonis viņš ir.
- 68 Saskaņā ar šīs direktīvas 3. panta 1. punktu tā reglamentē tikai Savienības pilsoņa ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumus dalībvalstīs, kurām tas nav valstiski piederīgs (spriedums, 2017. gada 14. novembris, *Lounes*, C-165/16, EU:C:2017:862, 33. un 34. punkts).
- 69 Ņemot vērā šādi norobežoto Direktīvas 2004/38 piemērošanas jomu un tā kā no starptautisko tiesību principa, kas apstiprināts 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 4. protokola 3. pantā, izriet, ka dalībvalsts nevar atteikt saviem pilsoņiem tiesības ieceļot tās teritorijā un uzturēties tajā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1974. gada 4. decembris, *van Duyn*, 41/74, EU:C:1974:133, 22. punkts, un 2011. gada 5. maijs, *McCarthy*, C-434/09, EU:C:2011:277, 29. punkts), Savienības pilsoņa ieceļošana tās dalībvalsts teritorijā, kuras pilsonis viņš ir, neietilpst šīs direktīvas 5. pantā paredzētajos nosacījumos par ieceļošanas tiesībām.
- 70 Tomēr Savienības pilsoņa atgriešanās savas pilsonības dalībvalsts teritorijā ietilpst LESD 21. panta 1. punkta piemērošanas jomā, ja šis pilsonis dalībvalstī, kas nav viņa izcelsmes dalībvalsts, iepriekš ir izmantojis šajā tiesību normā paredzētās tiesības uz brīvu pārvietošanos (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 5. jūnijs, *Coman* u.c., C-673/16, EU:C:2018:385, 31. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 71 Līdz ar to ir jāpārbauda, vai dalībvalsts saviem pilsoņiem noteiktais pienākums ņemt līdzi derīgu personas apliecību vai pasi, kad viņi ieceļo tās teritorijā, ierodoties no citas dalībvalsts, var radīt šķēršļus LESD 21. pantā paredzēto tiesību uz brīvu pārvietošanos īstenošanai.
- 72 Neskarot iesniedzējtiesas veicamo pārbaudi, no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka Somijas pilsoņiem, kuriem nav līdzi personas apliecības vai pasas, atgriežoties Somijā, ir atļauts ieceļot šīs dalībvalsts teritorijā, tiklīdz viņi var pierādīt savu identitāti citā veidā.
- 73 Tādējādi šķiet, ka pienākums ņemt līdzi personas apliecību vai pasi ir nevis ieceļošanas tiesību nosacījums, bet gan formalitāte, kuras mērķis ir vienādot un tādējādi atvieglot identitātes pārbaudes, kuras var tikt veiktas Regulā Nr. 562/2006 paredzētajos gadījumos.

- 74 Tā kā katram Savienības pilsonim ir personas apliecība vai pase un viņam ir jāņem līdzi šis dokuments, kad viņš dodas uz dalībvalsti, kurai nav valstiski piederīgs, valsts tiesiskajā regulējumā noteiktais pienākums ņemt līdzi šo pašu dokumentu, atgriežoties izcelsmes dalībvalstī, nav nedz apgrūtinošs, nedz nesvarīgs, tādējādi to nevar uzskatīt par tādu, kas varētu atturēt no tiesību brīvi pārvietoties īstenošanas, turklāt precizējot, ka šis pienākums nav tiesību ieceļot izcelsmes dalībvalsts teritorijā nosacījums, tomēr ar nosacījumu, ka šī pienākuma neizpildes gadījumā paredzētās sankcijas ir saderīgas ar samērīguma principu, kas paredzēts Hartas 49. panta 3. punktā, kā arī ar citiem Savienības tiesību vispārējiem principiem, tostarp nediskriminācijas principu, un visi šie principi ir piemērojami valsts tiesiskā regulējuma izvērtēšanā atbilstoši LESD 21. panta 1. punktam (šajā pēdējā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 8. jūnijs, *Freitag*, C-541/15, EU:C:2017:432, 31. un 42. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 75 Turklāt tas, ka attiecīgais ceļojums notiek uz izpriecu kuģa un ka tas šķērso starptautisku jūras zonu, nav šķērslis tam, lai neveiktu šī kuģa iemītnieku identitātes pārbaudi.
- 76 Kā ir atgādināts šī sprieduma 63. punktā, Regulas Nr. 562/2006 VI pielikuma 3.2.5. punkta otrajā daļā “saskaņā ar nelikumīgās imigrācijas draudu novērtējumu” ir atļautas personu pārbaudes uz izpriecu kuģa, kas ienāk no ostas kādā dalībvalstī vai iziet uz tādu ostu un kas šķērso Šengenas zonas ārējo robežu. Šīs tiesību normas lietderīgā iedarbība tiktu apdraudēta, ja tā tiktu interpretēta tādējādi, ka kompetentajām iestādēm šo pārbaudu laikā ir jāpārbauda tikai dokuments ar visiem kuģa tehniskajiem parametriem un to personu vārdiem, kuras atrodas uz kuģa, kā minēts šī pielikuma 3.2.7. punktā, bez pilnvarām pārbaudīt šajā dokumentā iekļauto vārdu saraksta pareizību personu apliecinošu dokumentu pārbaudē.
- 77 Šajā gadījumā no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka pamatlietā aplūkotais kuģis ceļojuma laikā šķērsoja starptautisko jūras zonu, kas atrodas starp Somijas un Igaunijas teritoriālajiem ūdeņiem, līdz ar to ir jāuzskata, ka tas ir šķērsojis ārējo robežu Regulas Nr. 562/2006 2. panta 2. punkta izpratnē. Turklāt ceļojums tika veikts 2015. gada augustā – laikposmā, ko pamatlietas puses ir atzinušas par tādu, kurā pastāvēja paaugstināts nelikumīgas imigrācijas risks. Tādējādi, neskarot pārbaudes, kas jāveic iesniedzējtiesai, šķiet, ka Somijas kompetentās iestādes bija tādā situācijā, kurā tās varēja likumīgi pārbaudīt uz minētā kuģa esošo personu identitāti, kad tas atgriezās Somijas teritoriālajos ūdeņos.
- 78 Kā ir norādīts šī sprieduma 73. un 74. punktā, tiesības uz brīvu pārvietošanos neliedz to, ka dalībvalsts, lai vienādotu un tādējādi atvieglotu identitātes pārbaudes, kuras var tikt veiktas Regulā Nr. 562/2006 paredzētajos gadījumos, uzliek saviem pilsoņiem pienākumu ņemt līdzi personas apliecību vai pasi, kad tie atgriežas tās teritorijā, ierodoties no citas dalībvalsts, ar nosacījumu, ka šī pienākuma neizpildes gadījumā noteiktās sankcijas ir saderīgas ar Savienības tiesību vispārējiem principiem. No minētā izriet, ka šīs dalībvalsts iestādes likumīgi veiktā pārbaudē atbilstoši Regulas Nr. 562/2006 VI pielikuma 3.2.5. punkta otrajai daļai var pieprasīt, lai ieinteresētā persona uzrāda savu personas apliecību vai pasi, un šāda dokumenta neuzrādīšanas gadījumā var viņam uzlikt sodu.
- 79 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz otro uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Savienības pilsoņu tiesības uz brīvu pārvietošanos, kas ir paredzētas LESD 21. panta 1. punktā, ņemot vērā Regulā Nr. 562/2006 paredzētos noteikumus par robežu šķērsošanu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tās pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru dalībvalsts, paredzot kriminālsodus, uzliek pienākumu saviem pilsoņiem ņemt līdzi derīgu personas apliecību vai pasi, kad viņi ieceļo tās teritorijā, ierodoties no citas dalībvalsts, ar nosacījumu, ka šis pienākums nav ieceļošanas tiesību nosacījums un noteikumi par sankcijām, kas paredzētas minētā pienākuma neizpildes

gadījumā, atbilst Savienības tiesību vispārējiem principiem, tostarp samērīguma un nediskriminācijas principiem. Ceļojums uz attiecīgo dalībvalsti no citas dalībvalsts, kas notiek uz izpriecu kuģa un šķērso starptautisko jūras zonu, ietilpst – apstākļos, kas paredzēti šīs regulas VI pielikuma 3.2.5. punkta otrajā daļā, – tajos gadījumos, kuros šāda dokumenta uzrādīšana var tikt pieprasīta.

Par trešo jautājumu

- 80 Kā izriet no iesniedzējtiesas nolēmumā minētajām Kriminālkodeksa normām, jebkura persona, kas šķērso vai mēģina šķērsot Somijas robežu bez ceļošanas dokumenta vai citiem tam pielīdzinātiem dokumentiem, izdara noziedzīgu nodarījumu, par kuru uzliek naudas sodu vai brīvības atņemšanas sodu līdz vienam gadam, precizējot, ka gadījumā, ja noziedzīgais nodarījums tiek atzīts par mazsvarīgu, paredzētā sankcija ir naudas sods atbilstoši naudas soda dienas likmēm un naudas soda dienas likmes apmērs atbilst nodarījuma izdarītāja vidējo mēneša ienākumu sešdesmitajai daļai, atskaitot nodokļus, nodevas un izdevumus.
- 81 Turklāt no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka par maznozīmīgu robežšķērsošanas noteikumu pārkāpumu uzliktais naudas sods parasti ir 15 naudas soda dienas likmes un ka galu galā uzliktā naudas soda apmērs parasti ir aptuveni 20 % no nodarījuma izdarītāja vidējiem mēneša neto ienākumiem.
- 82 Šajā gadījumā prokurors sāka kriminālvajāšanu pret A tādēļ, ka viņam, šķērsojot Somijas robežu, nebija līdzīgs derīgas pases, nedz cita ceļošanas dokumenta, lai gan viņa identitāte varēja tikt pierādīta, pamatojoties uz viņa līdzpaņemto autovadītāja apliecību.
- 83 Līdz ar to ir jāuzskata, ka trešā prejudiciālā jautājuma mērķis ir noskaidrot, vai LESD 21. panta 1. punktam un Direktīvas 2004/38 4. un 36. pantam, lasot tos kopā ar Hartas 49. panta 3. punktu, ir pretrunā tādi noteikumi par kriminālsodiem, saskaņā ar kuriem dalībvalsts valsts robežas šķērsošanu bez derīgas personas apliecības vai pases soda ar naudas sodu, kas var sasniegt aptuveni 20 % no nodarījuma izdarītāja mēneša neto ienākumiem.
- 84 Atbilstoši Hartas 49. panta 3. punktā paredzētajai tiesību normai sankciju smagumam ir jābūt samērīgam ar to pārkāpumu smagumu, par kuriem tās tiek uzliktas, it īpaši, nodrošinot patiesi preventīvu iedarbību un nepārsniedzot to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu attiecīgajos tiesību aktos leģitīmi izvirzītos mērķus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 11. februāris, K. M. (Kuģa kapteinim noteiktas sankcijas), C-77/20, EU:C:2021:112, 37. un 38. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 85 Lai gan iesniedzējtiesai ir jāizvērtē, vai pamatlietā aplūkotais sodu tiesiskais regulējums ir samērīgs ar tāda leģitīma mērķa sasniegšanu, kas ir izvirzīts ar pienākumu par derīgas personas apliecības vai pases ņemšanu līdzīgu, tomēr Tiesa var tai sniegt visus Savienības tiesību interpretācijas elementus, kas tai varētu ļaut noteikt, vai tas tā ir (pēc analogijas skat. spriedumus, 2016. gada 28. janvāris, *Laezza*, C-375/14, EU:C:2016:60, 37. punkts, un 2021. gada 11. februāris, K. M. (Kuģa kapteinim noteiktas sankcijas), C-77/20, EU:C:2021:112, 39. punkts).
- 86 Kā ir norādīts šī sprieduma 53. punktā, pienākums, dodoties no vienas dalībvalsts uz citu, ņemt līdzīgu personas apliecību vai pasi ir formalitāte, kuras mērķis ir atvieglot tiesību brīvi pārvietoties īstenošanu, garantējot, ka ikviena persona, kurai ir šīs tiesības, bez grūtībām tiktu identificēta kā tāda iespējamā pārbaudē.

- 87 Attiecībā uz kriminālsodu, kas saskaņā ar iesniedzējtiesas sniegto informāciju tiek uzlikts gadījumā, kad valsts robežas šķērsošana bez personas apliecības vai pases ir kvalificēta kā maznozīmīgs pārkāpums, ir jāuzskata, ka šis sods, kas parasti ir aptuveni 20 % no nodarījuma izdarītāja mēneša neto ienākumiem, nav samērīgs ar pārkāpuma smagumu, kā tas it īpaši izriet no pamatlīetas apstākļiem, kurā, kā ir norādīts šī sprieduma 44. punktā, kopējais piemērojamais naudas soda apmērs par šādu maznozīmīgu pārkāpumu būtu 95 250 EUR, jo nav paredzēts tā maksimālais apmērs.
- 88 Lai gan dalībvalstis drīkst uzlikt naudas sodu, lai sodītu par formālas prasības par Savienības tiesībās piešķirto tiesību īstenošanu neizpildi, ir tieši svarīgi, lai šāda sankcija būtu samērīga ar šīs neizpildes smagumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 18. marts, A. (Tiesību uz nodokļu atskaitīšanu īstenošana), C-895/19, EU:C:2021:216, 53. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 89 Ja, kā tas ir šajā gadījumā, pienākumu ņemt līdzi personas apliecību vai pasi nav izpildījusi persona, kurai ir tiesības uz brīvu pārvietošanos un kurai ir šāds dokuments, tikai tas nav paņemts līdzi ceļojumā, pārkāpuma smagums, kā to turklāt ir atzinusi Somijas valdība, ir niecīgs. Līdz ar to, neskarot recidīva gadījumus, šādu pārkāpumu nevar sodīt ar tik smagu naudas sodu kā naudas sods, kas atbilst 20 % no nodarījuma izdarītāja vidējo mēneša neto ienākumu summas.
- 90 Šāds sankcijas smagums pārsniedz to, kas ir piemērots un nepieciešams šī sprieduma 86. punktā atgādinātā mērķa sasniegšanai.
- 91 Ir tiesa, kā secinājumu 121. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, ka Savienības tiesības neliedz, ka noteikumos par naudas sodiem tiek ņemta vērā nodarījuma izdarītāja maksātspēja, paredzot, ka naudas sods tiek aprēķināts, pamatojoties uz tā ienākumu līmeni. Tomēr to, ka Savienības pilsoņi izpilda ar tiesību uz brīvu pārvietošanos īstenošanas formalitātes, var panākt pietiekami preventīvā veidā ar pasākumiem, kas ir mazāk ierobežojoši par tiem, kuri paredzēti pamatlīetā aplūkotajā tiesiskajā regulējumā; šie pasākumi tostarp var būt tādu naudas sodu noteikšana, kuru summa atbilst mazākai mēneša ienākumu procentuālai daļai, un naudas sodu maksimālā apmēra ieviešana.
- 92 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz trešo uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka LESD 21. panta 1. punkts un Direktīvas 2004/38 4. un 36. pants, lasot tos kopsakarā ar Hartas 49. panta 3. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādus noteikumus par kriminālsodiem, saskaņā ar kuriem dalībvalsts valsts robežas šķērsošanu bez derīgas personas apliecības vai pases soda ar naudas sodu, kas var sasniegt aptuveni 20 % no nodarījuma izdarītāja mēneša neto ienākumiem, jo šāds naudas sods nav samērīgs ar šī maznozīmīgā pārkāpuma smagumu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 93 Attiecībā uz pamatlīetas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nospriež:

- 1) Savienības pilsoņu tiesības uz brīvu pārvietošanos, kas ir paredzētas LESD 21. pantā un precizētas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK, ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 562/2006 (2006. gada 15. marts), ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 610/2013 (2013. gada 26. jūnijs), paredzētos noteikumus par robežu šķērsošanu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tām nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru dalībvalsts, paredzot kriminālsodus, uzliek pienākumu saviem pilsoņiem ņemt līdzi derīgu personas apliecību vai pasi, kad viņi ar jebkādu transportlīdzekli un pa jebkādu maršrutu ceļo uz citu dalībvalsti, ar nosacījumu, ka noteikumi par šīm sankcijām atbilst Savienības tiesību vispārējiem principiem, tostarp samērīguma un nediskriminācijas principiem.
- 2) Savienības pilsoņu tiesības uz brīvu pārvietošanos, kas ir paredzētas LESD 21. panta 1. punktā, ņemot vērā Regulā (EK) Nr. 562/2006, kurā grozījumi izdarīti ar Regulu (ES) Nr. 610/2013, paredzētos noteikumus par robežu šķērsošanu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tās pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru dalībvalsts, paredzot kriminālsodus, uzliek pienākumu saviem pilsoņiem ņemt līdzi derīgu personas apliecību vai pasi, kad viņi ieceļo tās teritorijā, ierodoties no citas dalībvalsts, ar nosacījumu, ka šis pienākums nav ieceļošanas tiesību nosacījums un noteikumi par sankcijām, kas paredzētas minētā pienākuma neizpildes gadījumā, atbilst Savienības tiesību vispārējiem principiem, tostarp samērīguma un nediskriminācijas principiem. Ceļojums uz attiecīgo dalībvalsti no citas dalībvalsts, kas notiek uz izpriecu kuģa un šķērso starptautisko jūras zonu, ietilpst – apstākļos, kas paredzēti šīs regulas VI pielikuma 3.2.5. punkta otrajā daļā, – tajos gadījumos, kuros šāda dokumenta uzrādīšana var tikt pieprasīta.
- 3) LESD 21. panta 1. punkts un Direktīvas 2004/38 4. un 36. pants, lasot tos kopsakarā ar Hartas 49. panta 3. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādus noteikumus par kriminālsodiem, saskaņā ar kuriem dalībvalsts valsts robežas šķērsošanu bez derīgas personas apliecības vai pases soda ar naudas sodu, kas var sasniegt aptuveni 20 % no nodarījuma izdarītāja mēneša neto ienākumiem, jo šāds naudas sods nav samērīgs ar šī maznozīmīgā pārkāpuma smagumu.

[Paraksti]